

This Question Paper consists of 35 questions and 4 printed pages.
अस्मिन् प्रश्नपत्रे 35 प्रश्नाः एवम् 4 मुद्रित पृष्ठाः सन्ति ।

Roll No.
अनुक्रमाङ्कः

Code No. 63/SS/A
गूढसंख्या

Set
स्तवकः **A**

BHARATIYA DARSHAN

भारतीयदर्शनम्
(347)

Day and Date of Examination

(परीक्षादिवसः दिनाङ्कश्च)

Signature of Invigilators

(निरीक्षकयोः हस्ताक्षरम्)

1. _____
2. _____

सामान्या निर्देशाः :

- 1 अनुक्रमाङ्कः प्रश्नपत्रस्य प्रथमपृष्ठे नूनं लेख्यः ।
- 2 निरीक्ष्यताम् यत् प्रश्नपत्रस्य पृष्ठसंख्या प्रश्नानां संख्या च प्रथमपृष्ठस्य प्रारम्भे प्रदत्तसंख्या समाना न वा । प्रश्नक्रमः सम्यग् न वा ।
- 3 वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् (क), (ख), (ग), (घ) एषु विकल्पेषु युक्तम् उत्तरं चित्वा उत्तरपत्रे लेख्यम् ।
- 4 समेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि निर्धारितसमये एव लेख्यानि ।
- 5 उत्तरपत्रे आत्मपरिचयात्मकं लेखनम् अथवा निर्दिष्टस्थानं विहाय अन्यत्र क्वापि अनुक्रमाङ्कलेखनं सर्वथा वर्जितमस्ति ।
- 6 स्वस्य उत्तरपत्रे प्रश्नपत्रस्य गूढसंख्या 63/SS/A, सेट- A नूनं लेख्या ।
- 7 समेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषया एव लेख्यानि ।

63/SS/A—347-A]

1

[Contd...

Unnati Educations

9899436384, 9654279279

BHARATIYA DARSHAN

भारतीयदर्शनम्

(347)

परीक्षासमयावधि: (Time) होरात्रयम् (3 Hrs)]

[पूर्णाङ्कः (Full Marks) : 100

निर्देशाः :

- (1) अस्मिन् प्रश्नपत्रे [A] भागे 10, [B] भागे 10, [C] भागे 10, [D] भागे 5 इति आहत्य 35 प्रश्नाः सन्ति ।
- (2) प्रश्नस्य दक्षिणे पार्श्वे संख्यासु (अङ्काः × प्रश्नाः = पूर्णाङ्काः) इति एवम् अङ्कान् निर्दिशति ।
- (3) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।

[A] दशानां युक्तं विकल्पं चिनुत ।

1×10=10

- (1) सांख्यकारिकाः केन लिखिताः ?
(क) ईश्वरकृष्णेन (ख) वाचस्पतिमिश्रेण
(ग) आसुरिणा (घ) सदानन्दयोगीन्द्रेण
- (2) एतेषु सत्कार्यवादाभ्युपगमे हेतुः नास्ति—
(क) उपादानग्रहणात् (ख) असदकरणात्
(ग) कार्याभावात् (घ) कारणभावात्
- (3) प्रत्यक्षम् अनुमानं चेति द्वे एव प्रमाणे इति केषां मतम् ?
(क) चार्वाकाणाम् (ख) वैशेषिकाणाम्
(ग) आर्हतानाम् (घ) नैयायिकानाम्
- (4) के शब्दप्रमाणं न स्वीकुर्वन्ति ?
(क) पौराणिकाः (ख) वेदान्तिनः
(ग) भाट्टाः (घ) बौद्धाः
- (5) वेदान्तमते अभावग्रहणे कः सन्निकर्षः ?
(क) संयोगः (ख) संयुक्ततादात्म्यः
(ग) तादात्म्यः (घ) न कोऽपि

63/SS/A—347-A]

2

[Contd...

Unnati Educations

9899436384, 9654279279

- (6) वेदान्तमते अभावः कतिविधः ?
 (क) त्रिविधः (ख) चतुर्विधः
 (ग) द्विविधः (घ) षड्विधः
- (7) कस्याम् उपनिषदि तेजःप्रमुखा सृष्टिः प्रतिपाद्यते ?
 (क) तैत्तिरीयोपनिषदि (ख) कठोपनिषदि
 (ग) बृहदारण्यकोपनिषदि (घ) छान्दोग्योपनिषदि
- (8) अद्वैतवेदान्तमते सूक्ष्मशरीरे कति अवयवाः विद्यन्ते ?
 (क) एकादश (ख) त्रयोदश
 (ग) सप्तदश (घ) षोडशः
- (9) तात्पर्यनिर्णायकेषु षट्सु लिङ्गेषु अन्यतमं हि—
 (क) विवेकः (ख) वैराग्यम्
 (ग) प्रयोजनम् (घ) उपपत्तिः
- (10) विषयेभ्यो बाह्येन्द्रियाणां निग्रहः किमुच्यते ।
 (क) शमः (ख) दमः
 (ग) उपरतिः (घ) वैराग्यम्

[B] दशानां यथानिर्देशम् उत्तराणि लघूनि लिखत ।

2×10=20

- (1) अतिदूरात् वस्तु न दृश्यते इत्यस्य दृष्टान्तः कः ? अतिसामीप्यात् च वस्तु न दृश्यते इत्यस्य दृष्टान्तः कः ? 1+1
- (2) त्रिविधं दुःखं किम् ? सांख्यकारिकाकारमते सांख्यशास्त्रस्य प्रयोजनं किम् ? 1+1
- (3) किं नाम निर्विकल्पं ज्ञानम् ? उदाहरणम् एकं लिखत । 1+1
- (4) का बुद्धिः ? किं च चित्तम् ? 1+1
- (5) पौरुषेयत्वं नाम किम् ? योग्यता नाम का ? 1+1
- (6) तटस्थलक्षणस्य लक्षणं किम् ? तटस्थलक्षणस्य उदाहरणमेकं दीयताम् । 1+1
- (7) अज्ञानं भावरूपम् इत्यस्य तात्पर्यं किम् ? अविद्या इत्यत्र नञः कोऽर्थः ? 1+1
- (8) अध्यारोपः नाम कः ? एकः दृष्टान्तः प्रदीयताम् । 1+1
- (9) किं तावत् निदिध्यासनम् ? का नाम चित्तवृत्तिः ? 1+1
- (10) समाधेः अन्तरायाः के ? प्रत्याहारः नाम किम् ? 1+1

Unnati Educations

9899436384, 9654279279

[C] दश अनतिदीर्घोत्तरैः समाधत्त ।

4×10=40

- (1) चतुर्णाम् अभावभेदानां समासेन परिचयः प्रदीयताम् ।
- (2) अर्थापत्तिप्रमाविषये लघुटिप्पणीमेकां लिखत ।
- (3) अन्तःकरणस्य सावयवत्वं प्रतिपादयत ।
- (4) मायायाः आश्रयत्वविषयत्वविचारं समासेन समुपस्थापयत ।
- (5) चतुर्विधः प्रलयः समासेन वर्णयताम् ।
- (6) अविद्यायाः अनिर्वचनीयत्वं नाम किमिति वर्णयताम् ।
- (7) अद्वैतवेदान्तदर्शने परमार्थतः सृष्टिरेव नास्ति – वाक्यमिमं विचारयत ।
- (8) अनुबन्धानां संक्षेपेण परिचयः दीयताम् ।
- (9) अद्वैतवेदान्तानुसारेण विदेहमुक्तिं समासेन वर्णयत ।
- (10) शिवज्ञानेन जीवसेवा – इति विषयं विवेकानन्ददर्शनम् अनुसृत्य लिख्यताम् ।

[D] पञ्च दीर्घोत्तरैः समाधेयाः ।

6×5=30

- (1) पुरुषसद्भावे यानि कारणानि सांख्यकारिकायां निगदितानि तानि संक्षेपेण आलोच्यन्ताम् ।
- (2) अध्यासभेदान् संक्षेपेण वर्णयत ।
- (3) अद्वैतवेदान्ते सृष्टिप्रसङ्गे अध्यारोपापवादौ वर्णनीयौ ।
- (4) निर्विकल्पसमाधेः अङ्गानि कानि ? तेषां समासेन परिचयः दीयताम् ।
- (5) वेदान्ते कः अधिकारी भवति इति विषयं विस्तरेण वर्णयत ।

